

Γυμνάσιο Κυθρέας Μνήμες μιας τρίχρονης διαδρομής

του Χρίστου Χατζηγιάνγκου

Κατά καιρούς είχα την τύχη να συναντήσω παλιούς μου καθηγητές, που η ζωή τους έφερε στο δρόμο της μαθητικής μου πορείας σαν καθηγητές μου στο Γυμνάσιο της Κυθρέας. Κατά μια απίστευτη σύμπτωση, όλοι τους, μα όλοι χωρίς εξαίρεση, μου περιέγραφαν το πέρασμά τους από το σχολείο, με τους ίδιους περίπου χαρακτηρισμούς. «Το πέρασμά μου από το Γυμνάσιο της Κυθρέας, ήταν από τις καλύτερες περιόδους της εκπαιδευτικής μου καριέρας.» «Το ήθος και το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών, από τα ψηλότερα που συνάντησα.» «Η σχέση μας με τους γονείς και τη σχολική εφορεία ήταν τέλεια.» Και τέλος, όλοι έχουν να πουν για το υπέροχο φυσικό περιβάλλον, το οποίο περιέβαλλε το σχολείο.

Όλα αυτά ήταν η αφορμή να καθίσω και να ανακαλέσω στη μνήμη μου εικόνες και σκηνές από εκείνο το τρίχρονο πέρασμά μου από αυτό το Γυμνάσιο. Να τις καταθέσω σαν ένα οφειλόμενο χρέος προς τον τόπο μου, την Κυθρέα μας, και ιδιαίτερα προς όλους αυτούς που γεννήθηκαν στην προσφυγιά και δεν είχαν την τύχη να γνωρίσουν αυτόν τον χώρο, που έζησαν οι γονείς τους τα πρώτα τους γυμνασιακά χρόνια. Η ηλικία που διαδραματίζονται τα μαθητικά μας χρόνια και ο χρόνος που παρέχεται, ίσως μας κάνουν καμιά φορά να τα ωραιοποιούμε υπερβολικά στη μνήμη μας και να τους προσδίδουμε μαγικές εικόνες. Στη δική μας περίπτωση, ο τρόπος, ο βίαιος τρόπος που διακόπηκε αυτή η πορεία, ίσως θα μπορούσε να ήταν ένας ακόμα λόγος για περισσότερες υπερβολές. Θα προσπαθήσω, παρόλη τη συναισθηματική φόρτιση που με διακατέχει, να μεταφέρω τις εμπειρίες μου, χωρίς να με επηρεάσει αυτή η ψυχική μου κατάσταση.

Αρχίζοντας από τα τυπικά, το Γυμνάσιο Κυθρέας άρχισε τη λειτουργία του κατά τη σχολική χρονιά 1969-1970, ως διτάξιο γυμνάσιο και στεγαζόταν σε διάφορες αίθουσες, στην περιοχή του «Σεραγιού». Από τη σχολική χρονιά 1970-1971, μεταστεγάστηκε στο νεόκτιστο κτίριο στο νοτιοδυτικό άκρο της κωμόπολης, σε έκταση περίπου 17,000 τ.μ., στην ενορία της Αγίας Μαρίας. Η θέση του, γεωγραφικά, θεωρώ πως δεν ήταν τυχαία, αφού ήταν πολύ εύκολα προσβάσιμη και σε σχετικά μικρή απόσταση από τα γειτονικά χωριά Νέο Χωριό, Βώνη, Τραχώνι, Παλαΐκυθρο και Έξω Μετόχι, που αποτελούσαν μαζί με την Κυθρέα, την εκπαιδευτική περιφέρεια του σχολείου. Το κτηριακό συγκρότημα του σχολείου, αποτελείτο βασικά, από δύο παράλληλες, διώροφες πτέρυγες. Μεταξύ τους ο ανοικτός χώρος χρησιμοποιείτο ως χώρος εκδηλώσεων. Μια σειρά από δωμάτια, τα οποία χρησιμοποιούνταν για αποδυτήρια, τουαλέτες και αποθηκευτικοί χώροι, συνέδεαν τις δύο αυτές πτέρυγες. Ανατολικότερα, βρισκόταν η καντίνα και μετά απλώνόταν η αυλή του σχολείου, με τον στίβο, το γήπεδο ποδοσφαίρου και στο νοτιοανατολικό άκρο, τα γήπεδα αθλοπαιδιών. Το πλέον εντυπωσιακό, ήταν ο περιβάλλον χώρος, ο οποίος καλυπτόταν με περιβόλια από

λεμονόδεντρα, καθώς και ελαιώνες. Το σχολείο, έμοιαζε κυριολεκτικά, βυθισμένο μέσα στο πράσινο.

Η πρόσοψη του σχολείου, ήταν προς τα δυτικά, όπου και εφαιπτόταν στον δρόμο, ο οποίος προς τα νότια οδηγούσε προς τον κεντρικό δρόμο που συνέδεε την Κυθρέα με τη Λευκωσία. Ο δρόμος αυτός, συνεχιζόταν νότια προς το Νέο Χωριό και το Τραχώνι. Βόρεια, ο δρόμος αυτός οδηγούσε στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και ακολούθως στις γειτονιές της ενορίας. Το τμήμα αυτό του δρόμου, συνδέεται με πάμπολλες εικόνες και μνήμες των μαθητικών μου χρόνων στο Γυμνάσιο Κυθρέας και αρχίζω με αυτές.

Ήταν Σεπτέμβρης του 1971. Τα Γυμνάσια άνοιγαν 21 του μήνα. Πρώτη μέρα στο σχολείο και έχοντας ως καθοδηγητή μου τον μεγαλύτερο μου αδελφό Γιάγκο, που φοιτούσε στην Β' τάξη, ξεκινούμε περπατητοί πρωί-πρωί για το σχολείο. Ο δρόμος ατελείωτος. Αρχικά, περνούμε από τις «φοινικούδες», τη γειτονιά των Καρταμπήδων. Ο Γιώργος του Καρταμπή θα πήγαινε και αυτός για πρώτη φορά, οπότε σμίγει μαζί μας και συνεχίζουμε. Περνούμε από το σπίτι του Χριστάκη του Σαλαφόρη, με τη μάντρα με τα κατσίκια, δίπλα στην πλαγιά του λόφου. Ο φόβος μας μεγάλος για τα σκυλιά που γάβγιζαν και μας πλησίαζαν απειλητικά, αλλά ποτέ δεν μας ενοχλούσαν. Ο φόβος, όμως, ήταν φόβος. Περνώντας από το δύσκολο αυτό σημείο, κατηγορίζουμε προς το «Συρκαλέ». Εκεί, στην ομάδα μπαίνει και ο Σάββας του Νίκου του καντηλανάφτη. Το κάθε παιδί προσδιοριζόταν με το όνομα του πατέρα ή της μητέρας ανάλογα. Στην ομάδα μπαίνει και ο Αυξέντης της «Πυροκκούς», ένα ταλαιπωρημένο παιδί υπερπολύτεκτης οικογένειας. Δεκατρείς ψυχές. Περνάμε έξω από τον Άη Γιώρκη. Η μάνα μας μας έδωσε οδηγία να βάλουμε τον σταυρό μας και να παρακαλέσουμε τον Άγιο να μας φωτίσει στον δρόμο της μόρφωσης. Η πορεία από εκεί και πέρα φαντάζει ατελείωτη. Μέσα από τους ελαιώνες, με τις τεράστιες φραγκοελιές, περπατάμε, περπατάμε, αλλά γυμνάσιο δεν βλέπουμε.

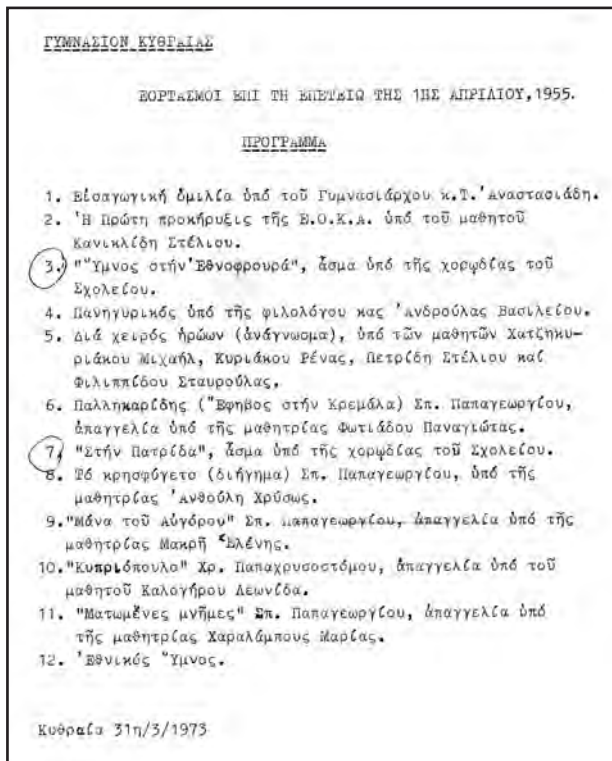
Ο καθηγητικός Σύλλογος

Κάποια στιγμή, φτάνουμε σε ένα σταυροδρόμι. Προς τα αριστερά, όπως μάδαμε μετά ότι ο δρόμος οδηγούσε κάπου μεταξύ Αγίας Μαρίας και Αγίου Ανδρονίκου, στα σπίτια του δάσκαλου του Στέλιου Στυλιανίδη, του Προυσή και του Σώζου. Επιτέλους, μετά το σταυροδρόμι, άρχισαν να φαίνονται στο βάθος σημάδια σχολικής ζωής. Αυτοκίνητα

και λεωφορεία να κατεβάζουν μαθητές μπροστά από το σχολείο, το οποίο και φάνηκε τελικά μπροστά μας, τεράστιο σε όγκο και πανέμορφο, με ένα κήπο μπροστά, με πολύχρωμα ευωδιαστά τριαντάφυλλα. Όλη αυτή η διαδρομή, ανακάλυψα αργότερα με τη βοήθεια του Google Earth, ήταν 1500 μέτρα. Μια απόσταση τεράστια για τις παιδικές κλίμακες. Αυτή η διαδρομή, γινόταν καθημερινά, 6 φορές τη βδομάδα, χειμώνα και καλοκαίρι. Αν η διαδρομή προς το σχολείο φάνταζε μια φορά ατελείωτη και ζόρικη, η διαδρομή της επιστροφής ήταν πολλαπλάσια ζόρικη, αφού συνοδεύονταν με ανηφόρες και το μεσημέρι, ειδικά τα καλοκαίρια, ήταν ανυπόφορη. Μόνη μας ανακούφιση, ήταν όταν κάποτε, ο παππούς Μιχάλης, ερχόμενος από το Βαρώσι με το Peugeot του, μας περίμενε έξω και μας έπαιρνε όλους, άλλοι μπροστά και άλλοι πίσω στην κάσα, στα σπίτια μας. Κάποια παιδιά, πήγαιναν στο σχολείο με ποδήλατα. Εμάς, δυστυχώς, η μάνα μας, ούτε λόγος να ακούσει για να μας αγοράσει ποδήλατο. Ο φόβος του ότι κινδυνεύαμε να κτυπήσουμε, δεν άφηνε περιδώριο να την πείσουμε.

Ειδικά τις δύσκολες μέρες του Καλοκαιριού, δούλευε η παιδική αλληλεγγύη και τα παιδιά που είχαν ποδήλατο, το διέδεταν για μεταφορικό μέσο των σχολικών τσαντών. Έτσι, φορτώναμε και εμείς τις βαλίτσες μας στο «τοιόπιπερ» του Γιώργου του Καρταμπί και σπρώχνοντας το όλοι εναλλάξ, φτάναμε αισίως στα σπίτια μας.

Η καθημερινότητα στο σχολείο, δεν ήταν καθόλου ρουτινιάρικη. Τα μαθήματα γενικά, είχαν πολύ ενδιαφέρον και αυτό οφειλόταν και στο γεγονός ότι οι καθηγητές που μας έκαναν μάθημα, ήταν ως επί το πλείστο νεαροί και πρωτοδιόριστοι, με πολύ όρεξη για δουλειά. Το υλικό δε, που είχαν να δουλέψουν, όπως και οι ίδιοι μαρτυρούν, ήταν πολύ ψηλού επιπέδου, κάτι που τους έδινε κίνητρο να παράγουν περισσότερο έργο. Όπως είπα, οι περισσότεροι καθηγητές μας, ήταν νεαροί, χωρίς ιδιαίτερη πείρα. Το γεγονός ότι ήταν αξιόλογοι, αποδείχτηκε με τον χρόνο, γιατί οι περισσότεροι στην πορεία ξεχώρισαν και ανέβηκαν στις

ψηλότερες βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος. Κάτι το οποίο μας στενοχωρούσε τότε και βέβαια μετά μάθαμε την εξήγηση, ήταν το γεγονός ότι κάποιοι αξιόλογοι και πολύ αγαπημένοι μας καθηγητές, που πραγματικά η αξία τους έβγαζε μάτι, μετά από ένα χρόνο διδασκαλίας στο Γυμνάσιο, έφευγαν με μετάθεση. Από τους ίδιους, έμαθα αργότερα όταν τους συνάντησα, ότι δεν ζητούσαν οι ίδιοι να φύγουν και η μετάθεση ερχόταν από το υπουργείο. Φαίνεται ότι, οι τότε υπεύθυνοι του υπουργείου, δεν ήθελαν να χαρμίζουν τους καλούς καθηγητές σε ένα μικρό περιφερειακό γυμνάσιο και να τους στερούνται τα μεγάλα γυμνάσια της πρωτεύουσας, Παγκύπριο και Κύκκου. Αργότερα, θα κάνω ιδιαίτερη αναφορά σε δύο τέτοιες περιπτώσεις.

Δεν θα αναφερθώ στα κλασσικά μαθήματα των Νέων Ελληνικών, Αρχαίων, Ιστορίας, Μαθηματικών που και αυτά είχαν το ενδιαφέρον τους, ειδικά τα Αρχαία Ελληνικά, όπου η χρήση βοηθήματος της γνωστής «κεττάπας» απαγορευόταν διά ροπάλου από την καθηγήτρια Μαρία Ηλιάδου. Αυτή η επιμονή της, μας βοήθησε να καταλάβουμε ότι η γνώση εμπεδώνεται όταν μοχθείς για να την αποκτήσεις και όχι όταν τη βρίσκεις έτοιμη στο πιάτο.

Τα μαθήματα τα οποία είχαν το στοιχείο της δημιουργικότητας ήταν αυτά που αγαπούσαμε περισσότερο και που διατηρούμε καθαρές τις μνήμες από τη διδασκαλία τους. Μάθημα πρακτικών γνώσεων ή ξυλουργική: Το εργαστήριο θυμάμαι, ήταν στη νότια πτέρυγα των αιθουσών, όπου ήταν και ο καθηγητικός σύλλογος. Πραγματικά, τα μαθήματα που κάναμε, με βοήθησαν αφάνταστα μετά στην καθημερινή μου ζωή, να φτιάχνω διάφορα χρήσιμα αντικείμενα για το σπίτι. Μάθαμε να χρησιμοποιούμε τα διάφορα εργαλεία, να επεξεργαζόμαστε το ξύλο και να φτιάχνουμε πολύ όμορφες κατασκευές. Θυμάμαι χαρακτηριστικά, ξύλινα σκαμπό, σταντ για μπιμπτελό και παραδοσιακά εργαλεία σε μικρογραφία και άλλα.

Η τέχνη, ήταν και αυτή ένα από τα μαθήματα που ξεχώριζαν. Η αίδουσα της ήταν ακριβώς απέναντι από αυτή της ξυλουργικής. Η αγάπη για το μάθημα, σίγουρα οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στην καθηγήτριά μας, την Θάλεια (μου διαφεύγει το επίθετο). Μια νεαρή, μοντέρνα καλλιτέχνης, που μας δίδαξε πέραν των καθιερωμένων μορφών ζωγραφικής, την τέχνη του κολάζ, κάτι τελείως άγνωστο και πρωτοφανές για εμάς. Η συγκεκριμένη καθηγήτρια, ανέβηκε μέχρι τη βαθμίδα της Επιθεωρήτριας.

Στη Δευτέρα τάξη, ήρθε στο σχολείο μας μια νεαρή καθηγήτρια της Μουσικής, η Μάρω Χριστοδούλου, μετέπειτα Σκορδή. Από το πρώτο μάθημα, φάνηκε πως δεν ήταν μια παραδοσιακή μουσικός που δίδασκε λίγο πώς διαβάζονται οι νότες και πώς να τραγουδάμε σωστά κάποια τραγούδια που παρουσιάζονται αργότερα σε εκδηλώσεις. Ήμασταν συνηθισμένοι από τον προηγούμενο καθηγητή, τον μακαρίτη Θησέα Βιολάντη, ο οποίος ήταν και παραδοσιακός βιολιστής και στη μέση του μαθήματος μεράκλωνε και άρχιζε να μας παίζει με το βιολί διάφορες κυπριακές μελωδίες. Αρχίσαμε να ακούμε κλασσική μουσική, μάθαμε ότι κάθε κομμάτι περιγράφει και κάποιο γεγονός και μας έβαλε στη διαδικασία, ακού-

γοντας κάτι, να φανταστούμε τί γεγονός θα μπορούσε να περιγράψει. Θυμούμαι χαρακτηριστικά ένα συγκεκριμένο κομμάτι, το οποίο φυσικά κανένας μας δεν μπόρεσε να ερμηνεύσει τί περιέγραφε και μάλιστα οι απαντήσεις μας ήταν τελείως άσχετες.

*Η χορωδία του σχολείου υπό τη διεύθυνση της καθηγήτριας Μουσικής
κας Μάρως Σκορδής*

Από την κ. Σκορδή, μάθαμε ότι οι χορωδίες δεν είναι μόνο μονοφωνικές, αλλά υπάρχουν και πολυφωνικές. Έφτιαξε, λοιπόν, τετραφωνική χορωδία, κάτι που εντυπωσίασε τον κόσμο όταν παρουσιαζόταν σε εκδηλώσεις. Για να φτιάξει ακόμα καλύτερα πράγματα, ζήτησε από τον πρόεδρο της Σχολικής Εφορίας, τον μακαριστό τότε Δήμαρχο κ. Χριστίδη, να αγοραστεί πιάνο, κάτι το οποίο φυσικά δεν της αρνήθηκε. Το δυστύχημα, βέβαια, ήταν ότι την επόμενη χρονιά, η κ. Σκορδή μετατέθηκε στη Λευκωσία, κάτι που ενόχλησε τον Δήμαρχο, ο οποίος – και εδώ χρησιμοποιώ την προσωπική μαρτυρία της κ. Σκορδή – απευθυνόμενος σε αυτήν, της λέει «Τούτα εν τα γυναικάτα σου, έβαλες μας να αγοράσουμε το πιάνο και φεύγεις;» Όπως μου είπε η ίδια, δεν είχε ιδέα ότι θα την μετέδεται. Φεύγοντας, η κ. Σκορδή, πήρε μαζί της ένα πολύτιμο φωτογραφικό αρχείο, το οποίο είχε την ευγένεια να μου παραχωρήσει. Από το αρχείο αυτό, είναι και οι φωτογραφίες που συνοδεύουν το κείμενό μου. Στη μετέπειτα πορεία της, η κ. Σκορδή έγινε επιδευρήτρια Μουσικής, καθώς και η μαέστρος της χορωδίας «Λέανδρος Σίταρος».

Συμπωματικά πάλι, στη Δευτέρα τάξη, μας ανέλαβε στο μάθημα της γυμναστικής, ένας νεαρός, πραγματικός λεβέντης στην κορμωστασιά καθηγητής, με το

όνομα Λουκάς Καλογήρου. Από την πρώτη στιγμή, φάνηκε ότι ο άνθρωπος ήθελε να εισάξει νέα «ήθη» στον τομέα γενικά της φυσικής αγωγής. Κατ' αρχάς, το μάθημα της γυμναστικής, που περιλάμβανε 5-10 λεπτά κάποιες γυμναστικές ασκήσεις και ακολούθως ποδόσφαιρο για τα αγόρια και βόλει για τα κορίτσια, πέρασε στο παρελθόν. Μπήκαν στο πρόγραμμα όλα τα αθλήματα του στίβου, οι αθλοπαιδιές (πετόσφαιρα, καλαδόσφαιρα), καθώς και ο ανώμαλος δρόμος. Ο τελευταίος, δεν νομίζω κανένας μαθητής που πέρασε εκείνη την περίοδο από το Γυμνάσιο Κυθρέας, να το έχει ξεχάσει. Η διαδρομή,

από το Γυμνάσιο μέχρι την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, ο γύρος που κάναμε από την εκκλησία και η επιστροφή στο σχολείο, είναι χαραγμένη ανεξίτηλα στη μνήμη όλων μας. Μια διαδρομή περίπου 1500 μέτρων, που για μας φάνταζε μαραθώνιος. Μια ακόμα καινοτομία, ήταν η οργάνωση των αθλητικών απογευμάτων, όπου τα απογεύματα επιστρέφαμε πάλι στο σχολείο και αθλούμασταν ο καθένας στον τομέα που του άρεσε περισσότερο. Όλα αυτά τα πρωτόγνωρα, είχαν στο τέλος και τα ουσιαστικά τους αποτελέσματα. Αθλητές του σχολείου μας διακρίνονταν στους επαρχιακούς και παγκύπριους σχολικούς αγώνες, στους δε αθλητικούς αγώνες «Τα Γρηγόρεια», στους οποίους λαμβάνουν μέρος τα τρία «αδελφά» Γυμνάσια (ιδρύθηκαν την ίδια περίοδο) Λύσης, Παραλιμνίου και Κυθρέας, το σχολείο μας πρώτεψε με διαφορά. Βέβαια, και στην περίπτωση του κ. Καλογήρου, συνέβη η ίδια ιστορία, ένας χρόνος για το Γυμνάσιο Κυθρέας ήταν αρκετός. Την επόμενη χρονιά μας εγκατέλειψε.

Αναφέρθηκα πιο πάνω στα «Γρηγόρεια». Ο δεσμός αυτός, γινόταν προς τιμή του Γρηγόρη Αυξεντίου στη Λύση και περιλάμβανε το καλλιτεχνικό και το αθλητικό κομμάτι. Το καλλιτεχνικό μέρος της εκδήλωσης, γινόταν στην κεντρική πλα-

ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΚΥΘΡΕΑΣ

Πρόγραμμα 'Ενδοσχολικού 'Εορτασμού της 'Επετείου
της 25ης Μαρτίου.

1. Μήνυμα του 'Υπουργού Παιδείας κ. 'Ανδρέου Κούρου προς τή 'Ελληνικά Σχολεία της νήσου επί τῆς ἐπετείας της 25ης Μαρτίου 1821 καὶ τῆς 1ης 'Απριλίου 1955.
2. Πανηγυρικός ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. 'Ανδρέου Παβρίηλ.
3. "Ἐτὴν Παναγιὰ" (Μουσική I, Σακελλαρόδη), ᾠσμα ὑπὸ τῆς χορωδίας τοῦ Σχολείου.
4. "Ὁ Βράχος καὶ τὸ Κῦμα", ᾠδ. Βαλαωρίτη, ὁμαδικὴ ἀπαγγελία ὑπὸ τῶν μαθητῶν διακρῆ 'Ελένης, 'Ανθούλλα Χρῦσως καὶ Καλογῆρου Δεωνίδα.
5. Χορὸς (Μουσική: Χάνς Σπλιμαν) ρεκόρντερ, κιθάρες, ταμπούρνο, τρίγωνο, ὑπὸ ἀρχήστρας τοῦ Σχολείου.
6. Δύο ἀνέκδοτα ὑπὸ τῶν μαθητῶν Παρασκευᾶ 'Ελένης καὶ Κωνσταντίνου Στέλιου.
7. "Ὡ 'Ἐλευθερία", ᾠσμα ὑπὸ τῆς χορωδίας τοῦ Σχολείου τῆς συνοδείᾳ Μανταλινάσας.
8. "Ἐ' ἔνα ἥρωα" Ἐπ. Παπαγεωργίου, ἀπαγγελία ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ Κηλογήρου Δεωνίδα.
9. "Αἱ διχόνοιαι ὅεν φέρουν 'Ἐλευθερίαν" 'Ἐπιστολὴ ᾠδ. Κοραῆ πρὸς 'Ουσσέα 'Ανδροῦτσον, ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ Χατζηκυριάκου 'Ιωάννου.
10. 'Απόσπασμα ἀπὸ τὴν 'Ἰφιγένεια τὴν ἐν Λύσει τοῦ Εὐριπίδου ὑπὸ μαθητῶν τοῦ Σχολείου κατὰ διδασκαλίαν τῶν καθηγητῶν Α. Πετᾶση καὶ Α. Χρίστου.
11. 'Ἐθνικὸς Χορὸς ὑπὸ μαθητῶν τοῦ Σχολείου.
α) Καραγκούνα
β) Καλαματιανός
12. 'Ἐθνικὸς Ὕμνος.

Κυθραΐα 24/3/1973.

τεία της κωμόπολης. Το 1973 είχα μια ξεχωριστή εμπειρία, εμπειρία ζωής θα έλεγα, στην οποία, απάγγειλα μαζί με τον αγαπητό μου φίλο Λεωνίδα Καλογήρου, τον «Αποχαιρετισμό στον Γρηγόρη Αυξεντίου» του Γιάννη Ρίτσου, σε διδασκαλία της εξαιρετης καθηγήτριας, κ. Μαρίας Ηλιάδου. Ήταν συγκλονιστικό να απαγγέλεις αυτούς τους τόσο δυνατούς στίχους μπροστά στους γονείς του ήρωα και σε ένα πλήθος κόσμου που γέμιζε ασφυκτικά την πλατεία. Το πόσο γενναία ήταν η πράξη της καθηγήτριάς μας να παρουσιάσει αυτό το έργο, εκείνη τη δεδομένη χρονική περίοδο, το συνειδητοποίησα αργότερα, όταν πλέον ωρίμασα πολιτικά. Ήθελε μεγάλα κότσια να παρουσιάσεις ένα έργο ενός αριστερού κορυφαίου ποιητή, μπροστά σε ένα ακροατήριο στο οποίο στην πρώτη σειρά κάθονταν χουντικοί αξιωματικοί.

Η περίοδος που λειτούργησε το Γυμνάσιό μας, συνέπεσε με τη μαύρη εκείνη περίοδο της δράσης της ΕΟΚΑ Β΄, η οποία δυστυχώς δεν άφησε ανεπηρέαστη της σχολικής μας ζωή. Θα αναφερθώ σε ένα περιστατικό, στο οποίο ήμουν και εγώ μάρτυρας.

Στα πλαίσια των διαφόρων γιορτών προς τιμή των εθνικών επετείων, διοργανώνονταν και θεατρικές παραστάσεις. Οι καθηγητές μας είχαν την όρεξη και τη διάθεση να ξοδεύουν τα πρωινά της Κυριακής τους και να έρχονται από τη Λευκωσία στην Κυθρέα, για να κάνουμε πρόβες. Μια τέτοια μέρα, μια ομάδα παιδιών, φεύγοντας από το σχολείο, προσέξαμε ότι το γυαλί ενός παραθύρου προς την πλευρά της γραμματείας, ήταν σπασμένο. Αμέσως, τρέξαμε να δούμε και με έκπληξη διαπιστώσαμε ότι έλειπε ο πολυγράφος του σχολείου. Καταλάβαμε αμέσως ποιανού έργο ήταν αυτό και τρέξαμε στο κοντινό αστυνομικό σταθμό να το αναφέρουμε. Δυστυχώς, ο πολυγράφος ήταν για κάποιους πιο σημαντικός για να εκτυπώνει παράνομες προκηρύξεις, παρά να εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών ενός γυμνασίου.

Οι μνήμες από το τρίχρονο πέρασμα από αυτό το μαγευτικό μέρος είναι ανεξάντλητες. Προσπάθησα να ανακαλέσω μερικές από αυτές. Κλείνοντας, ήθελα να σας μεταφέρω τα συναισθήματα ενός δεκαπεντάχρονου εφήβου, που τον Ιούνιο του '74 έφευγε από αυτό τον υπέροχο χώρο, αποχαιρετώντας προσωρινά τους φίλους, συμμαθητές και καθηγητές του και βρέθηκε ξαφνικά τον Σεπτέμβρη, σε ένα τελείως άγνωστο χώρο, στο Α΄ Γυμνάσιο της Πάφου, μη γνωρίζοντας ούτε ένα συμμαθητή, ούτε ένα καθηγητή. Ήταν, λοιπόν, αυτή η πρώτη μέρα, οι πρώτες στιγμές θα έλεγα, έναν μεγάλο σοκ. Να γυρνάς γύρω γύρω, ψάχνοντας μπας και δεις κάποιο φίλο, κάποιο δικό σου άνθρωπο. Πέρα από τον αδελφό μου τον Γιάγκο και τον εξάδελφο Μιχάλη, κανένας. Και τότε, το αίσθημα της αλληλεγγύης. «Ρε παιδιά, ποιος είναι πρόσφυγας; Ελάτε να μπούμε στο ίδιο τμήμα να κάνουμε παρέα.» Και έτσι, ο Μιχάλης, ο Χριστάκης, ο Αντρέας και η Έλλη, πήραν τη δέση του Αναξαγόρα, του Παντελή, του Χάρη και της Αγάθης. Η ζωή συνεχίστηκε. Αυτή είναι νομοτέλεια. Η ζωή μας, όμως, ήδη είχε χωριστεί στα δύο και συνεχίζει να είναι έτσι. Μέχρι την επιστροφή.